

Обраћање високог представника и специјалног представника ЕУ на Округлом столу о европској интеграцији Мини-балкански самит 2010

Морална снага народа ће превагнути

Даме и господо,

Ова година има изузетно мјесто у историји југоисточне Европе. Земље које су деценијама биле заглибљене у неповјерење и непријатељство предузеле су озбиљне кораке према зближавању. У почетку су ови кораци били експериментални, али је веома брзо створен позитивни замах.

Доказе овог новог духа видимо широм региона, али мислим да прије свега треба далидерима Хрватске и Србије одамопризнање за храброст и иновативност у остваривању суштинске и позитивне преоријентације својих земаља.

Умјесто сумњичаве резервисаности исказане у прошлости, Хрватска и Србија су сада, као што то и треба дабуду, активно ангажоване у конструктивној сарадњи на цијелом низу питања која се тичу обају земаља и у многим случајевима утичу и на остатак региона.

Регионално зближавање често зависи одпитања у којима централно мјесто има Босна и Херцеговина, на примјер, на пољу признавања и изражавања жаљења због недјела почињених током конфликта, те на пољу правосудне и административне сарадње око ратних злочина и организованог криминала.

Стога рјешавање регионалних проблема често укључује рјешавање проблема у самој Босни и Херцеговини.

Али како су током 2010. године начињени помаци ка побољшавању политичке и дипломатске атмосфере у региону, примјетан је парадокс.

Лидери сусједних земаља су у многим случајевима показали да *предводе* на том путу.

Док се на истом путу, лидери у Босни и Херцеговини налазе *иза* њих.

То значи да је народ Босне и Херцеговини, који можда може и највише добити од регионалног зближавања, до сада добио најмање.

Рјешавање овог парадокса је можда најзначајнији и најхитнији изазов са којим се босанскохерцеговачкополитичко вођство суочава. Четири милиона грађана БиХ имају прилику да се придруже остатку региона на брзом путу у просперитет и сигурност. Не смије се дозволити да их ова шанса заобиђе због неспособности њихових изабраних лидера.

Досадашњи напредак

Регион иде напријед брзином и на начин који је само неколицина сматрала могућим прије десетак година.

Забрињавајућа чињеница је да Босна и Херцеговина тренутно није на правом курсу за брзи напредак према европским интеграцијама. Ово је потврђено и у најновијем Извјештају о

напретку који је сачинила Европска комисија.

Једина свијетла тачка је либерализација визног режима.

Реформе које су довеле до недавне либерализације визног режима са ЕУ показују да БиХ може испунити услове ако њено руководство покаже политичку вољу да направи потребне компромисе. Грађани БиХ треба да преузму одговорност за властиту земљу.

Чињеница да су грађани Босне и Херцеговине управо осигурали дуго очекивано одобравање Европске уније да посјете ЕУ, а да прво не морају проћи бирократски посао добијања виза, који одузима много времена, представља више од обичне практичности.

Одлука Савјета ЕУ за правду и унутрашње послове од 8. новембра је још један доказ суштинског уговорног односа који постоји између Европске уније и земаља западног Балкана – пут у потпуну интеграцију је јасно утврђен и остаје отворен.

То даје већу снагу значајној поруци да ће реформе обезбиједити стварне користи које могу уживати сви грађани.

Реформе ће систематично донијети становницима западног Балкана социјална, политичка, економска и законска права каква уживају грађани осталог дијела континента.

Позитиван тренд

Успјешни напори земаља западног Балкана да иду путем који води ка интеграцијама стварају позитиван тренд у којем напредак у једној земљи омогућава напредак у другој.

Овај позитиван тренд је већ неколико година присутан након укидања трговинских баријера у оквиру Пакта стабилности и процеса економске сарадње у југоисточној Европи. То је оснажило трговину унутар региона, и тиме припремило привреде југоисточне Европе за конкурентност на јединственом европском

тржишту.

На почетку овог процеса, либерализација трговине у свакој од ових земаља је била захтјевна; али како се процес захуктавао, овај замах је постао незаустављив .

Овај свеобухватни регионални оквир економског реструктурисања, заједно са досљедним мјерама које се предузимају у земљама региона на усклађивању са нормама ЕУ, је створио плодно тло за билатералне политичке и дипломатске иницијативе које сам поменуо на почетку свог обраћања.

Лидери из региона који су отворено проговорили како би дефинисали изгледнију будућност и ријешили неке од проблема недавне прошлости су поступили реалистично, исправно оцјењујући да је сада вријеме за западни Балкан да сигурно крене напријед у успјешну будућност.

Вјерујем да лидери у Босни и Херцеговини могу и да ће слиједити овај примјер. И заиста, у овом погледу желио бих да искажем похвалу новом члану Предсједништва, Бакиру Изетбеговићу, због његове значајне изјаве током радио интервјуа почетком овог мјесеца, у којој је исказао жаљење због смрти цивила које је проузроковала Армија Босне и Херцеговине током конфликта.

Клима за позитивне промјене

Једна изјава, без обзира како рјечита или искрена неће промијенити једну земљу преко ноћи – али може *започети* процес промјене, може промјену учинити *могућом*, може помоћи да се створи *клима* у којој су позитивне промјене вјероватније.

И господин Изетбеговић није једини. У прошлости, и други страначки лидери у Босни и Херцеговини су давали принципијелне и поштовања вриједне изјаве одричући се безумног национализма који је подстицао мржњу и подјеле толико много година.

Иако је у 2007. години Милорад Додик био међу оним лидерима који су исказали згражање над маскарном у Сребреници, те рекао да институције босанских Срба треба да се извине породицама жртава које су убијене од стране снага босанских Срба током конфликта, накнадна сецесионистичка реторика, потези да се уназад врате реформе и отворено негирање чињенице да се у Сребреници десио геноцид, остваривање напретка чине тешким.

Ове изјаве показују потребу да се политика у Босни и Херцеговини води моралним начелима. Не смије бити моралне забуне. Мора постојати спремност за суочавање са злочинима из прошлости, и грешакама из прошлости, те спремност да се за собом остави насљеђе прошлости како би се створила боља садашњост.

Био сам обавезан да јасно ставим до знања у свом извјештају Савјету безбједности УН-а почетком овог мјесеца да су се странке довеле у такву позицију у којој нису биле у стању да одрже ону врсту практичне сарадње која је потребна како би се ствари урадиле.

И као посљедица тога, готово ништа није урађено током протекле четири године.

Чак и горе, било је покушаја да се анулирају неке од ствари које су остварене у претходних једанаест година.

Резултат ове политичке болести је било критично погоршање животног стандарда и постизање нултог напретка на путу ка евро-атлантским интеграцијама.

И то се дешава у земљи чији грађани не само да имају жељу да успију, већ исто тако имају и потребне ресурсе да успију.

Четири године смо слушали политичаре у Босни и Херцеговини како говоре 'не'.

Рећи не је сигурно лакше него рећи да.

Такође мислим да ово прераста у навику.

Дошло је вријеме да се прекине та навика.

И она се може прекинути.

Нова територија

Сада се налазимо на новој територији. Политика је цикличан процес. Постоје добри периоди и постоје лоши периоди. Сигурно је да смо у Босни и Херцеговини били у лошем раздобљу. Али 3. октобар може бити почетак краја тог лошег раздобља.

Са изборима иза нас и са значајно побољшаним регионалним окружењем, имамо златну прилику да прекинемо зачарани круг и започнемо позитивни круг, да прекинемо навику у складу са којом се стално говори не и да охрабriamo политичке лидере да почну говорити да.

Имамо јасан пут пред нама, са економским и другим реформама одређеним у програму евро-атлантских интеграција. Истовремено, међународни партнери Босне и Херцеговине су и даље предијељени за пружање политичке, економске и практичне помоћи што ће потпомоћи остваривање напретка на путу ка потпуној интеграцији.

Међународна заједница ће остати активно ангажована у Босни и Херцеговини све док се овај посао не оконча – а то значи док земља не осигура потпуну интеграцију у евро-атлантске структуре као суверена и просперитетна држава.

Локални притисак

На крајуће, међутим, локални притисак, а не међународни притисак, бити тај који ће довести до стварне промјене у динамици политике БиХ.

Ја сам тијесно укључен у опоравак БиХ од непосредног

послијератног периода и оно што ме је импресионирало више од било чега јесте изузетна отпорност грађана БиХ.

Та отпорност се може каналисати тако да политичари позитивније и продуктивније раде свој посао.

Примијетио сам и много цинизма.

А како би могло бити другачије?

Лидери су веома дуго лагали народу Босне и Херцеговине.

А те лажи нису биле ситне лажи.

Стога имамо различите одговоре на изазове са којима се суочава земља- неки људи су отпорни, а неки цинични, док је много људи обоје истовремено.

Морамо своје активности усмјерити на то да осигурамо да отпорност буде награђена, а цинизам све мање и мање оправдан.

Прије двије седмице људи широм свијета су били инспирисани понашањем продемократског лидера у Бурми, Аунг Сан Су Ки, која се појавила на сцени након година притвора, са видљиво несмањеном одлучношћу да осигура позитивне политичке промјене.

Она и народ Бурме су морали издржати бројна искушења, па ипак то показује да је, дугорочно гледано, морална снага народа та која ће превагнути, без обзира како кратковидни били његови лидери.

Аунг Сан Су Ки је изрекла ону незаборавну реченицу да је „стварна слобода бити ослобођен страха“.

Ослобођеност од страха је својствена законским, социјалним, економским и политичким гаранцијама Европске уније, то је управо оно што правац евро-атлантских интеграција може осигурати народу западног Балкана.

Нису сви политичари у Босни и Херцеговини схватили ову суштинску истину. Неки још увијек замишљају да се могу

противити тренду.

Ја не вјерујем да то могу.

Не вјерујем да ће их грађани пустити да то ураде.

У једном тренутку ће морати да постану они који предводе на овом путу и да се придруже онима који су већ тамо.

Хвала вам.